

DOKUMENTACE ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA VÝTVARNÝCH UMĚNÍ

FACULTY OF FINE ARTS

ATELIÉR MALÍŘSTVÍ 2

PAINTING STUDIO 2

CRITICAL ZONE

CRITICAL ZONE

DIPLOMOVÁ PRÁCE

MASTER'S THESIS

AUTOR/KA PRÁCE

BcA. Terezie Rausová

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

MgA. Ondřej Homola

BRNO 2024

OBSAH DOKUMENTACE:

TEXTOVÁ ČÁST	s. 3 – 10
OBRAZOVÁ ČÁST	s. 11 – 22

TEXTOVÁ ČÁST

Abstrakt

Diplomovou prací tvoří série obrazů různých formátů s neonovou, aposematickou barevností. Ve svých pracích zachycuji antropomorfní hmyzí faunu, a to jako odkaz na společné soužití i obrovské časové rozdíly v délce fylogenetického vývoje. Zatímco se jako lidé na Zemi vyvíjíme až 2800000 let, jiné druhy tu byly už dávno před námi. Mnohé přitom nepřežijí zatím poslední etapu vývoje lidského druhu spojenou s obrovským rozmachem technologií, populačním růstem a masivním ovlivňováním životního prostředí. Ve svých pracích tematizuji nenávratný pád ekosystémů v důsledku fatálního vymírání hmyzu. Série obrazů je doplněna objekty ze skla, které výrazným zpracováním upozorňují na ztrátu biodiverzity i těch neviděných a nepovšimnutých. Instalace tvořená souborem obrazů a skleněných objektů by měla být reprezentací jedovaté, toxické zóny. Vstup do ní by měl diváky přimět k prožitku a snad i reflexi znepokojivého postavení člověka v rámci společenského a přírodního systému.

Motivace

Téma hmyzu je mi blízké především díky dospívání na venkově a ranému dětskému zájmu o vše, co se mihotá v drobných světech, viděných především z bezprostřední blízkosti. Při dospívání jsem byla svědkem proměn krajiny mého domova, které se téměř bez výjimky děly ve prospěch člověka. Se změnou prostředí přišlo i bolavé ticho, které se táhne přes louky, lesy a rybníky, které tu zbyly. Změny, kterých jsem si za svého života mohla sama všimnout, jsou jen nepatrný zlomek přetváření krajiny v tzv. Krajinu kulturní – něco, co lidé dělají už po staletí. Rychlé mizení hmyzu z krajiny je součástí globálních změn, o kterých píše Elizabeth Kolbertová v knize *Šesté vymírání*.¹ V knize autorka zkoumá, jak předešlá vymírání ovlivnila životní prostředí

---

¹ KOLBERTOVÁ, Elizabeth. *Šesté vymírání: Nepřirozený příběh*. Přeložil Jiří ORGOCKÝ. Brno: Barristel & Principal, 2018. ISBN 978-80-7364-052-1

a jaké to má důsledky pro současnou biodiverzitu. Zdůrazňuje, že člověk mění krajinu a prostředí prostřednictvím průmyslové činnosti, rozšiřování zemědělství, urbanizace i dalších aktivit. Tato činnost vede k úbytku přirozených habitatů, znečištění životního prostředí a klimatickým změnám, což má za následek rychlý úbytek biodiverzity a vymírání druhů, které dnes označujeme jako šesté velké vymírání.

Kolbertová poukazuje na to, že současná hromadná extinkce je převážně způsobena lidskou činností a že je naléhavé přijmout opatření k ochraně biodiverzity a zachování ekosystémů. Jedna teorie o zalednění jakožto příčině vymírání na konci ordoviku viní rané mechy, které kolonizovaly zemi a svým metabolismem stahovaly oxid uhličitý – důležitý pro dosud dominantní organismy (bakterie) z atmosféry. Pokud je to pravda, první masové vymírání způsobily rostliny. Jestliže se před pětadvaceti lety zdálo, že u všech masových vymírání bude nakonec vysledována stejná příčina, nyní to vypadá, že opak je pravdou.² Dnešní situace totiž už odpovídá masovému vymírání, při kterém rychlost vymírání jednotlivých druhů v daném období výrazně převýšila rychlost vzniku nových druhů. Studie u nás ukazují naprosto otřesnou situaci, že totiž za poslední století v naší republice vyhynulo asi 5–10 % druhů hmyzu, což představuje 1500 až 3000 druhů. A pokud se budeme bavit o celkovém množství, tak za pouhých 30 posledních let se odhaduje úbytek hmyzího obyvatelstva až na 80 %.³ To je více než alarmující.

Kromě literatury čerpám ve své tvorbě inspiraci samozřejmě také ze své vlastní zkušenosti a pozorování. Ostatně i Kolbertová ve své knize zmiňuje, „že pokud víte, jak se dívat, najdete známky současného vymírání i na svém vlastním dvorku.“⁴ Posledních 15 let chodím na stejné místo (luční stráň na jihu Moravy) chytat hmyz, dříve se záminkou nakrmení svojí agamy, později jako hrou pro děti. Louky, dříve plné sarančat a dalších rovnokřídlých, jsou teď prázdné a bez života. Pro mnoho druhů je zásadní problém ztráta přirozeného habitatu. Díky nešťastnému lesnímu hospodářství doby minulé mizí druhy brouků, které se vážou na určitý druh dřeva.

Už na začátku 18. století se došlo na to, že jehličnany jsou nejuvhodnější dřevinou, protože rychle rostou, mají všestranné a kvalitní využití bez toho, aniž by mladé stromky okusovala zvěř. Z této teze vychází lesnická politika za totalitního režimu, která sázela smrkové monokultury všude, a to i do míst, kam se jehličnany moc nehodí. Ale i po revoluci situace dále pokračovala až do dnešní šílené kůrovcové kalamity, díky které se trochu upravil zákon o pěstování jedné plodiny na určitý kus

---

² Tamtéž, s. 108–110.

³ BENEŠ, Jiří; ČÍŽEK, Lukáš; FRIC, Zdeněk; KONVIČKA, Martin. *Zpráva o stavu země: Odhmyzeno*. Vesmír. [online]. 11.6.2013 [cit. 3.4.2024]. Dostupné z: <https://vesmir.cz/cz/casopis/archiv-casopisu/2009/cislo-6/zprava-stavu-zeme-odhmyzeno.html>

⁴ KOLBERTOVÁ, *Šesté vymírání: Nepřirozený příběh*, op. cit.

půdy.⁵ Následky jsou ale stále fatální. Filozofie lesního hospodářství stále funguje na principu zasadit a sklídit. V našem nejdůležitějším boji proti klimatickým změnám musíme co nejrychleji snížit emise skleníkových plynů, nebo uhlík z atmosféry odčerpat někam jinam, například do dřeva. Jenže mladým stromům trvá až stovky let, než začnou ukládat uhlík, zatímco ty staré dokážou uhlíku navázat mnohanásobně víc. Přesto je často kácí bez rozmyslu.⁶ Ze své vlastní zkušenosti jak s krajinou, tak s lišáckou českou náturou vím, že se, často nelegálně, kácí zdravé lesy a hájky nejen u malých vesnic bez jakékoliv kontroly a uvažování nad krajinou. Takto z mého okolí zmizely možná i stovky let staré duby. S nimi zmizel i krasec dubový, který je dnes jedním z nejohroženějších brouků v ČR. Jako spousta druhů hmyzu si i krasci libují ve ztrouchnivělém dřevě. Nejen pro ně, ale i pro les a jeho půdu jsou staré ztrouchnivělé stromy důležité, důležitější než 10 malých stromečků.

Pokud je hmyz základním kamenem potravního řetězce, s jeho enormním poklesem se ekosystém bortí jako domeček z karet. Velmi závažně se eliminují počty včel, i jiných opylovačů. Tento jev je známý jako kolaps včelstev nebo syndrom kolapsu včelstev (CCD). Konkrétně letos se setkáváme například s problémem předčasného probuzení včel, kvůli rekordním únorovým teplotám. Potravu ale bylo venku až do konce března pomálu, proto včely, které nebyly přikrmovány mohly zemřít v následku nepříznivé situace. Mezi mnoha faktory, které se na úbytku včel ale i jiných druhů podílejí, je jedním z hlavních používání pesticidů a herbicidů. Na dramatické důsledky používání postřiků a jedů upozornila v roce 1962 kniha *Tiché jaro* od Rachel Carsonové. Kniha přispěla k rozšíření povědomí o důsledcích průmyslového zemědělství, je považována za jeden z impulsů ke vzniku hnutí pro ochranu životního prostředí, a k jejím důsledkům patří také zpřísněná regulace a zákazy některých chemikálií.

Strach a hnus v hmyzí říši

V aktuální sérii vycházím ze své předešlé bakalářské práce, ve které jsem také řešila vztah člověka a přírody. V diplomové práci se od obecnějšího nastavení bakalářské práce posouvám ke konkrétnějšímu zaměření na téma úhynu živočichů z hmyzího světa, často bagatelizovaného a přehlíženého. Snažíme se dostat zpět do volné přírody velké šelmy, v posledních letech se snažíme i o obnovu a změnu

---

⁵ FANTA, Josef. *Totalita v lesích přežila revoluci: kdo varoval před klimatickou změnou, byl tu za ekoteroristu, míní ekolog*. Eliška Nová. Lidovky [online]. 4.11.2019 [cit. 5.4.2024]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/kdo-varoval-byl-tu-za-ekoteroristu-totalita-v-ceskych-lesich-prezila-revoluci-mini-ekolog-fanta.A191103_200347_In_domov_ele

⁶ ŠEVČÍKOVÁ, Markéta. *Nekácejte staré stromy. Můžou nám pomáhat v boji proti následkům globální změny klimatu*. Český rozhlas. Natura [online]. 13.1.2024 [cit. 8.4.2024]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/nekacejte-stare-stromy-muzou-nam-pomahat-v-boji-proti-nasledkum-globalni-zmeny-9152536>

obhospodařování lesů, zatímco ti malí a nenápadní se pomalu ztrácejí a zájem mimo úzkou komunitu odborníků je nulový. Zatímco důvody úhynu větších živočichů jsou pečlivě zmapované, s hmyzem je to o dost horší.

Problém s výzkumem této problematiky tkví ve všeobecně komplikovaném vztahu člověka ke hmyzu. Byť je důležitost hmyzu pro krajinu a ekosystémy obrovsky významná, daleko více peněz putuje například do záchrany velkých šelem než do etymologického výzkumu. Nízká atraktivita hmyzu jako objektu výzkumu jistě souvisí s počty fobií, které si člověk spojuje s těmito tvory. To ovlivňuje granty a dostatek financí na výzkum. Tým vědců vedený doktorkou Evou Landovou a profesorem Danielem Fryntou z Národního ústavu duševního zdraví a Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy provedl výzkum, který ukázal, že většina lidí cítí skutečný strach při pohledu na pavouka, nikoliv pouze znechucení. Čeští vědci zkoumají hypotézu, že tento strach z pavouků může být dědičný a přenesl se na lidi ze strachu ze štírů. Tato hypotéza vychází z předpokladu některých studií, které naznačují, že strach ze štírů je geneticky zakódován v lidské populaci.⁷

Vědci zkoumali v regionu, kde se lidé vyvíjeli, která místní zvířata jsou somálskými lidmi vnímána jako nejstrašidelnější. Výsledky ukázaly, že nejstrašidelnějšími zvířaty byli hadi, štíři, stonožky a velcí masožravci. Na rozdíl od Evropy představují pavouci pro somálské respondenty v této studii méně významné stimuly než štíři. To souhlasí s hypotézou naznačující, že strach z pavouků byl rozšířen nebo přeměrován z jiných klepetníků.⁸ Vycházejí ze studie, která prokázala, že strach z hadů je všude ve světě stejný. Je to jedno, jestli žijete v Česku nebo v Ázerbájdžánu, kde jsou hadi velmi agresivní a jedovatí. Z toho vyplývá evoluční hypotéza, podle které byli hadi pro naše předky tak dlouho nebezpeční, že si je mozek uložil jako základní nebezpečný stimul. „Hypoteticky se štíři stejně jako zmijovití hadi vyskytují v podobných biotopech, včetně Afriky, která je místem, kde se předkové člověka dlouhodobě vyvíjeli. Strachové stimuly mohly být i generalizovány na další druhy bezobratlých, jako jsou třeba pavouci. Štíři jsou na rozdíl od většiny pavouků člověku doopravdy nebezpeční. Pro předky člověka může být jednodušší bát se všech podobných bezobratlých – včetně pavouků – než dlouho přemýšlet a případně se jednou splést,“ popisuje předpoklad Landová.⁹ Tato teorie by vysvětlovala, proč cítíme znechucení a strach při pohledu na něco, co má více než čtyři nohy. Jiné strachy, vázající se na zvířata, jako je například strach ze psů, způsobuje typicky nepříjemná zkušenost, ale u nezvladatelných fobií z hadů a pavouků je tomu jinak. Na základě studie

---

⁷ RYŠAVÁ, Michaela. *Strach starý miliony let. Kde se bere hrůza z hadů a pavouků?* Hospodářské noviny. Víkend [online]. 16.10.2020 [cit. 3.5.2024]. Dostupné z: <https://vikend.hn.cz/c1-66830830-strach-starý-miliony-let-kde-se-bere-hruza-z-hadu-a-pavouku>. ISSN 2787-950X

⁸ FRYNTA, Daniel; REXOVÁ, Kateřina; ELMI, H.S.A et al. *Animals evoking fear in the Cradle of Humankind: snakes, scorpions, and large carnivores.* *Sci Nat* 110,33. Springer link [online]. 5.7.2023 [cit. 3.5.2024]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s00114-023-01859-4>

⁹ RYŠAVÁ, *Strach starý miliony let*, op. cit

prováděné na jednovaječných dvojčatech vědci dokládají, že se lidé se strachem narodili.¹⁰

Spoustu béčkových filmů a hororů jako *King Kong*, *Them!* nebo *Mosquito Man* pracuje s odporem ke hmyzu jako motivem a pohrává si s jeho velikostí. Pokud se nám stonožka, červ nebo pavouk zdá děsivý, zkuste si ho představit dvoumetrového. Koneckonců obří pavouci se objevují i v klasických fantasy příbězích, jako jsou *Pán prstenů*, *Hobit* nebo *Harry Potter*. V *Duně* nám zase nahání strach olgoj chorchoj, v jehož existenci se na různých místech Asie stále věří. V dobrodružných filmech jako *Mumie*, nebo *Indiana Jones* se tvůrci zaměřují především na množství. Pokud diváka něco zneklidní, není to jedna strašilka nebo skarabeus, ale tisíce „příšer“ na jednom místě, lezoucích po těle, zavrtávajících se do tělních otvorů nebo kůže. Pokud toto nevyvolá husí kůži nebo infarkt, pak už pravděpodobně nic. Znepokojivě na nás působí i klasická díla jako *Proměna* od Franze Kafky, kdy přeměna hlavního hrdiny na škůdce podobného brouku slouží jako metafora vyloučenosti a deprese. S podobnou problematikou se vypořádává i slavná *Moucha* od Davida Cronenberga, natočená podle povídky George Langelaana, která se dokonce Kafkovou *Proměnou* inspirovala. Dalším klasickým dílem, které lidské pocity přenáší do hmyzí formy, je román *Nahý oběd* od Williama Burrougse, jehož filmové adaptace se zhostil již zmíněný David Cronenberg. Halucinace hlavního hrdiny, závislého na jedu pro šváby, se prolínají s realitou, šváb a mnohonožky podporují zhnusenou atmosféru, která se filmu drží od začátku až do konce.

V mytologickém zobrazování má hmyz také svou zásadní roli. Od pradávna existovaly vedle sebe mýty, kde hmyz měl jak pozitivní roli (například jako zdroj potravy, jak je tomu u včel), tak i negativní roli, spojenou se škůdci. Jednotlivé druhy hmyzu pravděpodobně byly pečlivě pozorovány a na základě těchto pozorování vznikaly první symbolické a mýtické představy. Například mravenec, který vyvolává dojem pracovitosti, se stal symbolem této vlastnosti, zatímco hejno sarančat, které zatemňuje slunce a ničí úrodu, se stalo symbolem zmaru, nemoci nebo zla. Další druhy hmyzu mohly zastávat různé symbolické role, jako je například brouk spojený se živlem země, motýl spojený s vzduchem a duší nebo moucha značící nemoc. Mezi další symbolické role patří štír, pavouk, kudlanka, a dokonce i komár nebo vážka. Jednu z nejdůležitějších symbolických rolí hrála včela díky medu a jeho výživové hodnotě.¹¹

---

¹⁰FRYNTA, Daniel; REXOVÁ, Kateřina; ELMI, H.S.A et al. *Animals evoking fear in the Cradle of Humankind: snakes, scorpions, and large carnivores*. *Sci Nat* 110,33. Springer link [online]. 5.7.2023 [cit. 3.5.2024]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s00114-023-01859-4>

¹¹DOSTÁL, Igor. *VYTVÁŘENÍ STEREOTYPŮ PŘI ZOBRAZOVÁNÍ HMYZU A PAVOUKOVŮ V ČESKÉ DĚTSKÉ LITERATUŘE 20. STOLETÍ*. Brno 2010. bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Katedra environmentálních studií. [online] 1.12.2010 [cit. 10.4.2024]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/zm08n/BC.pdf>

U nás v Česku máme spoustu mýtů, pořekadel nebo synonym pro různé druhy hmyzu a pavoukoců. Najdeme je v písních, básních i pohádkách. Většinou si k nim pěstujeme zalíbení a zášť už od raného dětství, ať už díky jejich estetice nebo především vlastnostem a jejich přínosu pro člověka. Ti, od kterých si můžeme něco brát, ať už med, hedvábí nebo šelak, zastupují ty „hodné“. Přestože pavouci nejsou zrovna oblíbení, mají u nás pověst nosiče štěstí. Za tento pozitivně přenesený význam může především to, že i přes náš zarytý odpor nám pavouk prokazuje laskavost chytáním otravného hmyzu do svých sítí. Stejně jako například včela nebo čmelák, které potřebujeme ke vzniku úrody. Mravenci zase představují synonymum pro pilnost a pracovitost. Zvláště za komunistického režimu byly tyto druhy vyzdvihovány jako následování hodné příklady. Lišaj smrtihlav se stal postrachem babských povídaček, díky svojí lebeční kresbě na těle jej vidíme jako posla špatných zpráv o smrti. Titul „záporáka“ v hmyzí říši většinou připisujeme hmyzu, který nám jako lidem nějak škodí – napadá úrodu, majetek, zásoby, zamořuje prostředí nebo přenáší nemoci.

Tohle dělení na „dobré“ a „zlé“ tvory přitom neodráží nic jiného než naše vlastní potřeby a vlastnosti. Tento postup přisuzování morálních vlastností hmyzu je tak typicky antropocenský. Žádný tvor na planetě nemá v popisu práce nám pomáhat, nebo vycházet vstříc. Každý má naopak své důležité místo na planetě, ve svém ekosystému, který je nedílným článkem dalších, komplexnějších přírodních systémů. Podívejme se ještě na několik příkladů antropocentrické projekce našich představ na představitele hmyzí říše. Takový červotoč umrlčí nejenže napadá dřevěný nábytek, ale při vytváření cestiček vydává zvuk, který připomíná umrlčí hodiny. Proto bývá spojován se smrtí a neštěstím. Červotoči i jiné druhy brouků žijících ve dřevě jako kůrovci jsou vnímáni jako škůdci, protože dřevo je zdrojem obživy, hraje významnou roli v řemeslech a průmyslu. S nevolí ale hledíme také na hmyz parazitující na tělech našich a domestikovaných zvířat, jako je klíště, blecha nebo veš. Hodnotové nahlížení hmyzu se stalo dokonce součástí státní propagandy, jako tomu bylo u mandelinky bramborové. Ta byla vděčným aktérem socialistické propagandy, kdy oproti pracovitému českému hmyzu přichází „americký škůdce“, který nám chce zničit úrodu. Dětská kniha Ondřeje Sekory *O zlém brouku Bramborouku* z roku 1950 je komunistickou agitkou, v níž se Sekora, který byl členem KSČ, aktivně podílel na komunistické lži, která přirozené šíření mandelinky coby druhu přišedšího do Evropy společně se svou oblíbenou rostlinou již před mnoha stoletími, vykreslovala jako imperialistický útok Západu a USA. Nejvíc nenáviděný šváb je ve skutečnosti pozoruhodný tvor s vynikající schopností přežít vše nepříznivé, a to mu my jako lidé nechceme nechat projít. Takhle pokřivené představování hmyzu dětem již od mladého věku může ovlivnit celkový pohled na hmyzí i přírodní říši. Hanlivé názvy pro lidi, které chceme dehumanizovat, jako „šváb“ nebo „dotěrný hmyz“ vzbuzují dojem, něčeho naprosto zbytečného a nehodného života.

Obklopeni zmíněnými příběhy tedy vyrůstáme s povědomím o tom, že můžeme rozhodovat, které druhy tu nechat a které vyhubit. Pokud bychom se ale například chtěli zbavit všech komárů, které mimochodem sály krev již dinosaurům, citelně by jejich organická hmota v přírodě chyběla, především jako potrava mnoha a mnoha živočichů.¹² Používáním pesticidů, herbicidů nebo insekticidů hubíme paradoxně zároveň i ty pro nás užitečné druhy hmyzu. Jedy putují do vod a do těl dalších a dalších živočichů, kde mohou působit i jako hormonální buldozery. Tak zarputile se snažíme zbavit nějakého druhu, že se nebojíme vlastní otravy. Jaký jiný živočich by toto riziko podstoupil, netuším.

Přístup k vizuálnímu řešení diplomové práce

V mém zájmu o environmentální témata se v současné umělecké scéně nechávám ovlivňovat lidmi, jako je Pierre Huyghe, Federico Díaz nebo Adam Vačkář, kteří ale používají úplně jiné formy vyjádření. Hmyz jako námět ve výtvarném umění byl přítomný vždy, od pravěku přes starověk, středověk až do současnosti. Mým oblíbeným malířem a grafikem 20. století je solitér Odilon Redon, který nejspíš často čerpal inspiraci z různých bestiářů, a tak na nás z jeho výjevů kouká děsivá lidská tvář v těle různých potvůrek. V současné době můžeme náměty hmyzu najít například v díle Michaela Rittsteina nebo Romana Franty. Oba používají sytou a nekompromisní barevnost. Inspiruje mě tvorba malířů, jako je Aleš Zapletal, který ve svých neexplicitních krajinkách (často s drobnými tvory) reflektuje environmentální situaci. Stejně tak i Kristína Bukovčáková ve svých detailně popisných malbách. Velmi zajímavý je také projekt Jana Benedíka *Motýli*, ve kterém barvil modely stíhaček jako křídla motýlů, a propojil tak těžkopádnost a strach s křehkostí a krásou.

Po technologické stránce jsou díla tvořící soubor mé diplomové práce především malbami akrylovými barvami a inkousty, popřípadě spreji. Pracuji s plátnem rozvinutým při malování na zemi, nejen s pevněji vedeným tahem, ale také litím a rozléváním barev. Snažím se tahy vést a jít této technice naproti, pracovat s občasnou náhodou a využít ji ke svůj prospěch. Ve větších formátech je tento proces intimnější, protože jsem plátnu blíže, a občas se cítím téměř jako součástí obrazu. Používám ostrou, neonovou barevnost. Pokud vidění předchází slovům, funguje neonová barva jako varovný signál jak v civilizaci, tak ve světě flóry a fauny jako aposematismus. Z tohoto pohledu by se moje práce daly brát jako jakési varování před něčím jedovatým nebo nebezpečným. Barvy, které používám, jsou aktivizující a komplementární. Chtěla jsem, aby v divákovi spouštěly znepokojivý pocit, který ale přenáším ze své vlastní environmentální úzkosti. V příběhu od H. P. Lovecrafta *The*

---

¹² PETR, Jaroslav. *Jaký by byl svět bez komárů?* Český rozhlas. Natura. [online]. 9.1.2012 [cit. 13.4.2024]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/jaky-byl-svet-bez-komaru-6636149>

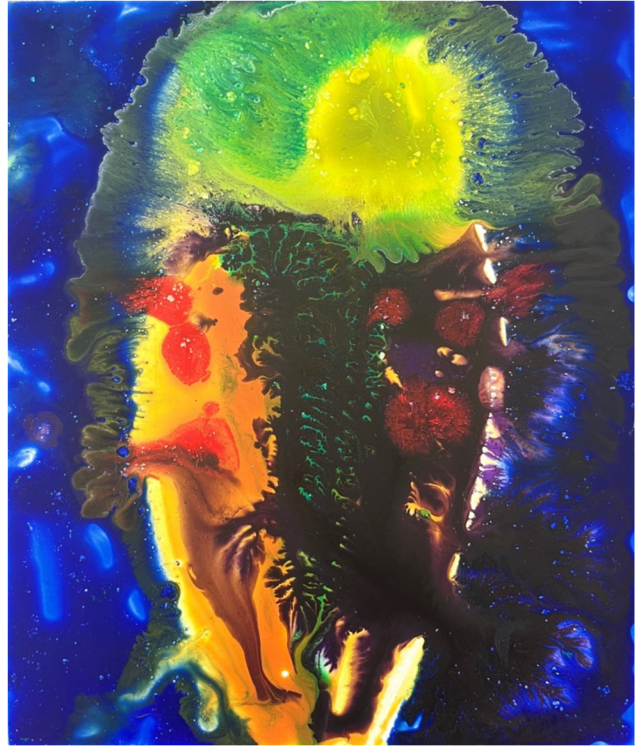
colour out of space (1927) je fluorescenční netypické zbarvení první známkou otravy místa, které zamořilo těleso z kosmu. Otrávená půda, vzduch, rostliny, zvířata i lidé po krátkém čase začali vyzářovat zvláštní, luminiscenční barvu a vše, co pilo otrávenou vodu ze studny se nakonec rozpadlo a rozložilo. Tento příběh ráda používám jako metaforu ke svým pracím.

Série na první pohled abstraktních obrazů může po bližším prozkoumání připomenout archiv u nás ohrožených nebo vyhynulých druhů. Poznávacím znamením může být nadsázka jejich už tak výrazné barevnosti. Z antropomorfních hmyzích těl na nás koukají například lidské oči, které odráží nesporný vliv člověka na vše živé a jeho potřebu přetvářet svět k obrazu svému. Většiny druhů si nevšímáme, ačkoliv je naše existence a rozhodnutí ovlivňují více, než si umíme či chceme připustit. Kompozici a polohu těl na plátně volím podle estetiky entomologických sbírek, které začaly narůstat na popularitě v 18. století, společně s moderní biologickou klasifikací přírody, která nevyhnutelně vedla také k jejímu hlubšímu podmanění a destrukci. Měním velikosti formátu, abych tuto pomyslnou sbírku rozpohybovala. Entomologické sbírky často působí odcizeně, jako sbírky drobných artefaktů, a divák zapomíná, že to, na co se dívá, dříve žilo.

Pokoušela jsem se obrazy instalovat trochu rafinovaně, aby tak, jako v mikrosvětěch, nebylo vše hned na očích. Velké formáty přes půl stěny doplňují drobné formáty do 30 cm, které schovávám v netypické výšce a divák tak musí chvíli hledat, než nějakého toho zapomenutého brouka najde. Jedovaté barvy na diváka útočí ze tří stěn, které doplňuje jedna s okny. Návštěvník se při prohlížení proplétá mezi skleněnými larvami ještě nevylíhlých tvorů, které se svíjejí na podlaze. Křehkost a elegance skla kontrastuje se slizkým a nelibivým vzhledem ještě zakuklených brouků. Vnitřek těla je vyplněn bílou barvou, přes který je natažené čiré sklo s částičky fluorescenčního pigmentu. Ty způsobují, že se zešeřením začnou larvy postupně zářit toxickou zelenou. Některé jsou schované do většího stínu, aby už ve dne trochu zářily. Celkový dojem tak působí oslizle a jedovatě, sklo objektům dodává lesk a jistou lehkost. Chtěla jsem, aby se divák ocitl v toxické zóně, jako je například ta ze sci-fi románu bratrů Strugackých *Piknik u cesty* (1972). Podivné nebezpečné pásmo, ve kterém člověk musí vzít odpovědnost za svoje činy, zároveň ale není beznadějně. V knize tuto zónu vytvořilo mimozemské těleso a stejně tak, jako lidé v příběhu nemůžou pochopit vznik této hrozné oblasti, nemohou bezobratlí pochopit, proč už to na většině míst není bezpečné.

OBRAZOVÁ ČÁST

Těla, 2024, 26x24cm, akryl a tuš na plastových deskách

Chrobák, 2024, 160x145cm, akryl na plátně

Krasec, 2024, 135x100cm, akryl na plátně

Krasec, 2024, 60x55cm, akryl na plátně

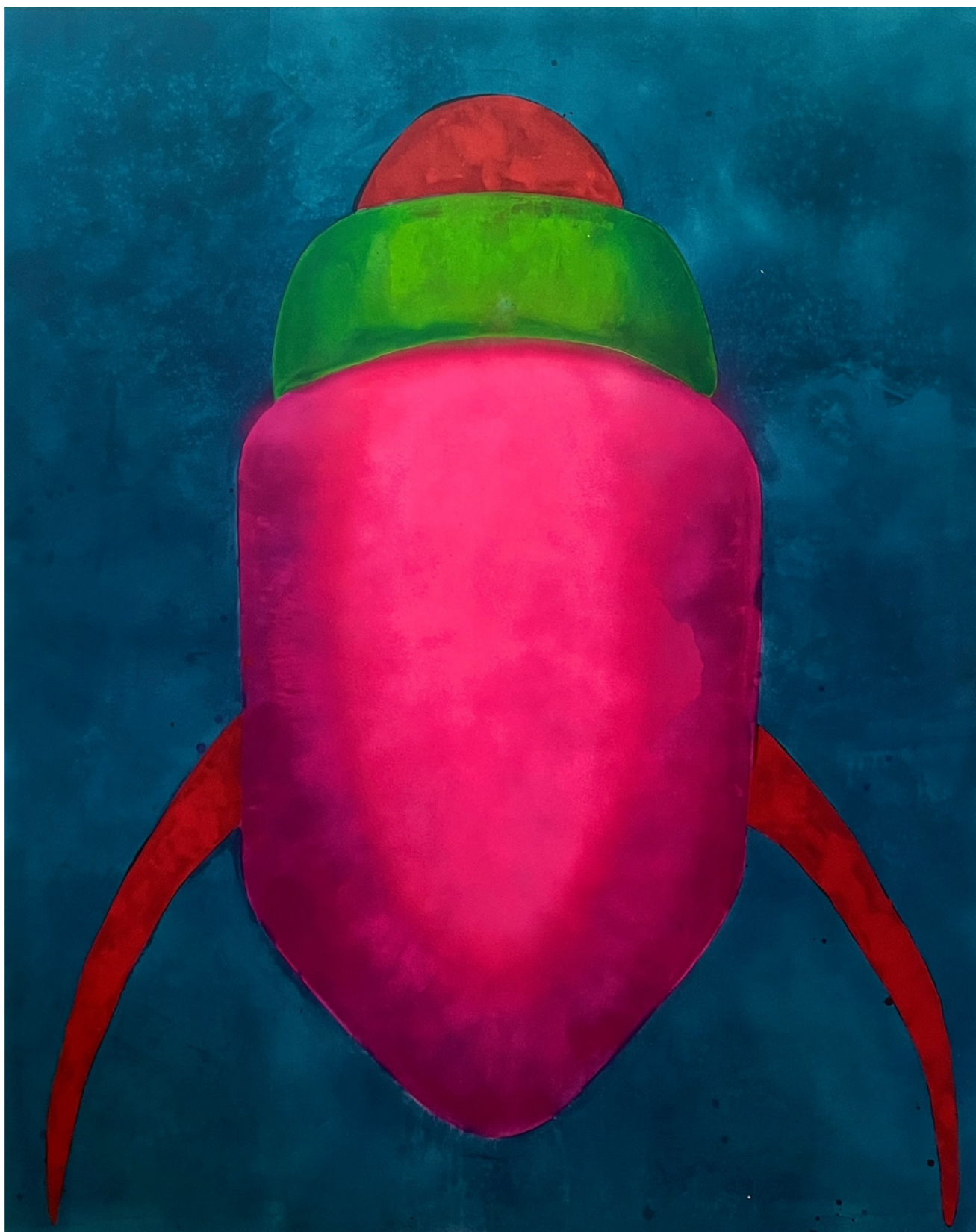
Majka, 2024, 85x50cm, akryl na plátně

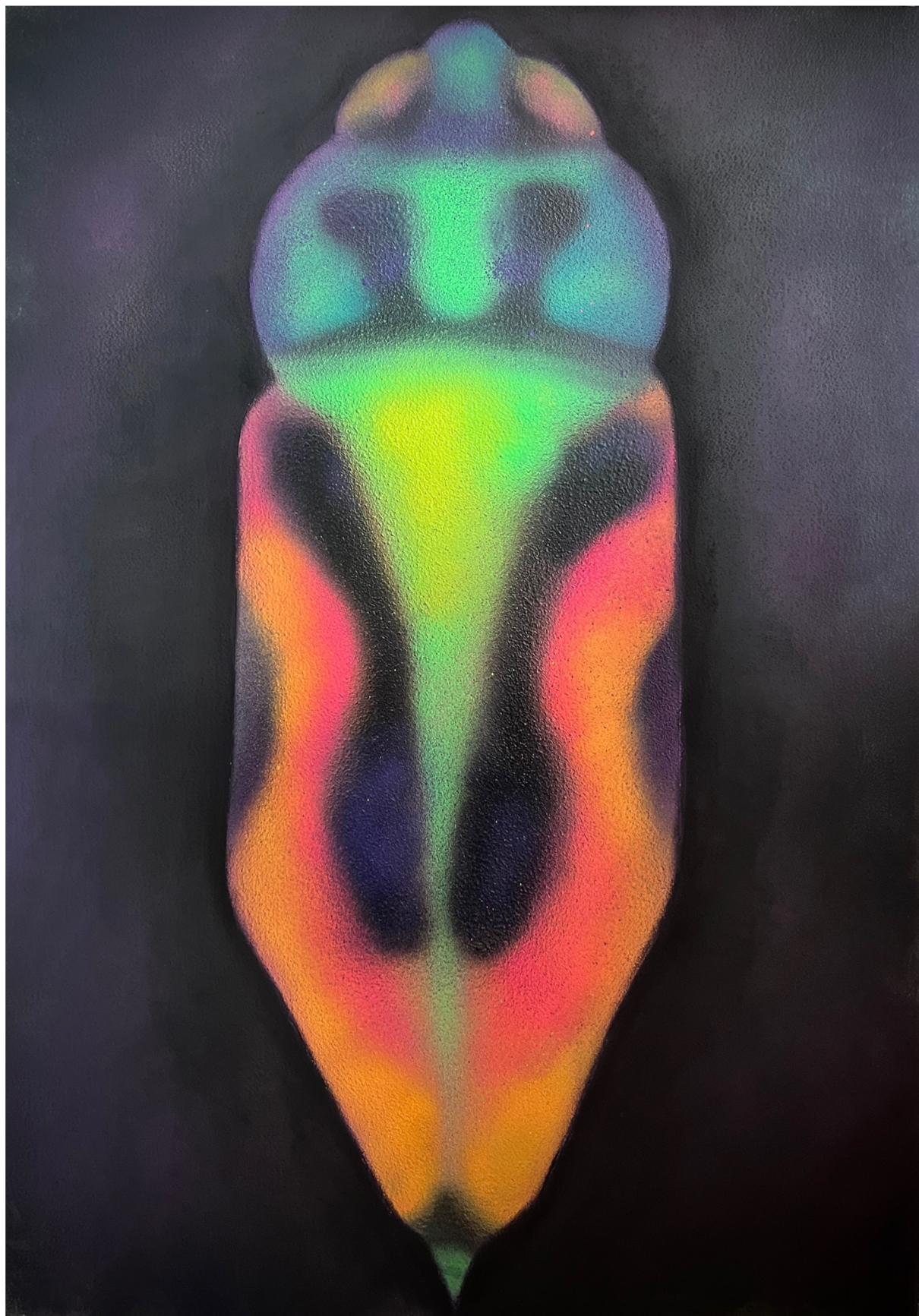
Zlatěnka, 2024, 85x50cm, akryl na plátně

Potápník, 2024, 200x165cm, akryl a sprej na plátně

Krasec, 2024, 100x70cm, akrylový sprej a pastel na papíře

Larvy, 2024, sklo

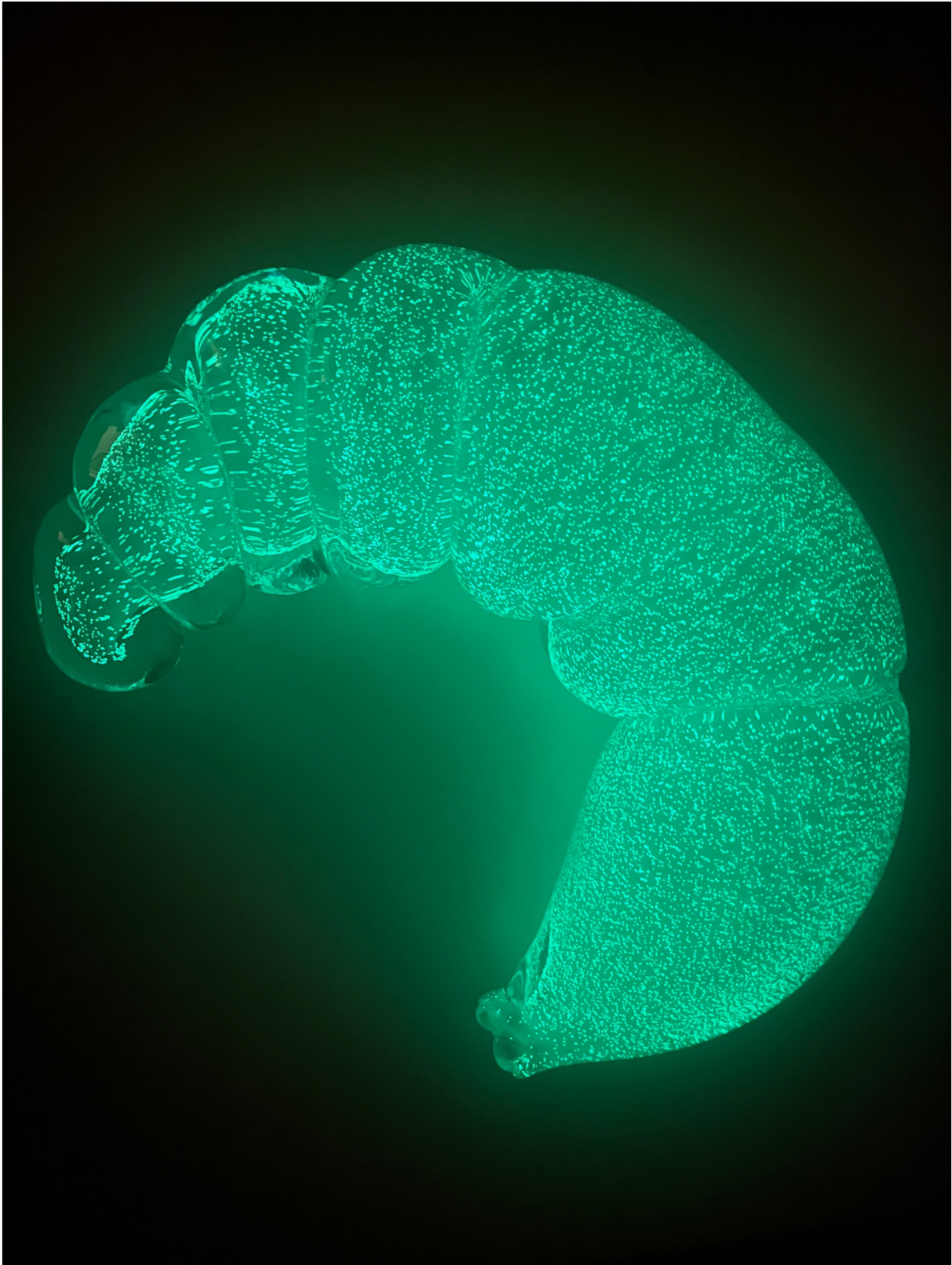
Larvy, 2024, sklo

Larvy, 2024, sklo

Larvy, 2024, sklo